USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudců Karla Šimky a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobkyně: **H. N.**, zast. JUDr. Matějem Šedivým, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 6. 2023, č. j. OAM-462/ZA-ZA12-ZA06-2022, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 10. 2023, č. j. 64 Az 4/2023-35,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany, o níž žalovaný rozhodl tak, že jí mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), neudělil. Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně bránila žalobou, o níž rozhodoval Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“).

[2] Krajský soud žalobu zamítl. Žalobkyně argumentovala tak, že žalovaný vycházel ze zastaralých materiálů o její zemi původu (Bělorusko). To ale krajský soud odmítl. Většina podkladů, o které se žalovaný opřel, je z roku 2022. Zpráva organizace Human Rights Watch je dokonce z roku 2023, tedy z roku, v němž žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný proto postupoval v souladu se zásadou materiální pravdy. Žalobkyně dále poukázala na změny, k nimž v Bělorusku došlo v roce 2023 a které nikterak nespecifikovala. Jí zmiňovaná ruská agrese na Ukrajině probíhá již od roku 2022. To platí i

o sankcích Evropské unie vůči Bělorusku. Podklady, z nichž žalovaný vycházel, tyto události tedy již reflektují.

[3] Žalobkyně dále poukázala na potlačování protirežimních aktivit v Bělorusku. Sama se přitom účastnila demonstrací. Krajský soud souhlasil, že Bělorusko má problémy s dodržováním lidských práv. To ale neznamená, že je každý jeho občan automaticky vystaven tomuto negativnímu vlivu. Žalobkyně se naposledy účastnila demonstrace v listopadu 2020. Nikdy demonstrace nepořádala a ani při nich neplnila žádnou jinou speciální roli. V důsledku účasti na demonstracích neměla dosud žádné potíže. Je sice pravda, že její nevlastní otec byl po demonstraci zatčen, po třech dnech byl však propuštěn. Ani on od té doby nemá se státními orgány žádné potíže. Z Běloruska vycestovala legálně v lednu 2022, tedy více než po roce od své poslední účasti na demonstraci. Státní orgány jí v tom žádným způsobem nebránily. Nelze se tedy domnívat, že by se měla stát terčem pozornosti běloruských státních orgánů. Vzhledem k těmto skutečnostem nelze uzavřít, že by žalobkyně měla odůvodněný strach z pronásledování či že by jí hrozilo reálné nebezpečí vážné újmy. Účast na demonstraci není sama o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. O její udělení navíc požádala až tři měsíce po vstupu na území České republiky. To svědčí o účelovosti její žádosti.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[4] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Žalovaný podle stěžovatelky uznává, že v Bělorusku dochází k porušování lidských práv. Její životní situaci však neshledal dostatečně zajímavou. Tím podle ní pochybil. Tuto situaci nenapravil ani krajský soud, z jehož odůvodnění vyplývá nesprávný závěr, že mezinárodní ochrana se má poskytovat pouze čelným představitelům protirežimní opozice. Podstatou je ovšem otázka, do jaké míry Bělorusko trestá účast na demonstracích směřujících vůči jeho prezidentovi a postoj vůči ruské agresi na Ukrajině. Stěžovatelka se domnívá, že jí kvůli tomu hrozí pronásledování bez ohledu na to, zda je představitelkou opozice, či nikoliv. Ve stejném postavení se vyskytli i její krajané.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti krátce shrnul skutkové okolnosti. Zdůraznil, že stěžovatelka nikdy neměla žádné potíže se státními orgány a že zemi opustila s jejich vědomím. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl, případně aby ji zamítl.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem.

[8] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval přijatelností kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech, které jsou v řízení před krajským soudem rozhodovány specializovaným samosoudcem, pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[9] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[10] V souvislosti s tím, že kasační stížnost je psána velmi obecně, je třeba zdůraznit, že smyslem řízení o kasační stížnosti je polemika s rozhodnutím krajského soudu (viz usnesení NSS ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019-63, bod 8). Podrobnost přezkumu rozsudku krajského soudu se tak nutně odvíjí od kvality kasační stížnosti (viz rozsudek NSS ze dne 4. 4. 2019, č. j. 7 As 400/2018-105, bod 17).

[11] Krajský soud se zaměřil mimo jiné na to, do jaké míry je pravděpodobné, že by stěžovatelce po návratu do Běloruska hrozila újma. Tím reagoval na stěžovatelčin žalobní bod, že je nutné posoudit nejen to, jak proti ní režim dosud zasahoval, ale i to, jak se vůči ní bude chovat v současné době. Tento žalobní bod v zásadě mířil na otázku, zda žalovaný zohlednil prospektivní povahu § 12 písm. b) či § 14a odst. 1 zákona o azylu (viz rozsudek NSS ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47, bod 44), byť ani na jedno z uvedených ustanovení stěžovatelka výslovně neodkazovala. V kasační stížnosti již zmiňuje pouze nebezpečí pronásledování, proto se Nejvyšší správní soud zabýval touto námitku z pohledu § 12 písm. b) zákona o azylu.

[12] Stěžovatelčina kasační stížnost vychází z předpokladu, že krajský soud zamítl její žalobu pouze z důvodu, že nemá dostatečně významné postavení v rámci protirežimní opozice (resp. že není vůbec její součástí). Jinými slovy namítá, že krajský soud dostatečně nezohlednil pravděpodobnost toho, že bude v zemi původu z azylově relevantních důvodů pronásledována.

[13] Nejvyšší správní soud považuje za účelné krátce shrnout závěry relevantní judikatury. Byť je Bělorusko autoritářským, nedemokratickým státem, nelze žadateli udělit mezinárodní ochranu automaticky, a to ani po posledních prezidentských volbách, napadení

Ukrajiny Ruskem či po uvalení sankcí ze strany Evropské unie. Z azylového příběhu žadatele musí vyplývat, že jemu osobně pravděpodobně hrozí nebezpečí pronásledování podle § 12 zákona o azylu (viz usnesení NSS ze dne 12. 12. 2023, č. j. 10 Azs 238/2023-30, bod 7). Judikatura požaduje naplnění určitého stupně pravděpodobnosti ve vztahu k nebezpečí pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu, který označuje jako přiměřenou pravděpodobnost. O takový stupeň pravděpodobnosti se jedná tehdy, jestliže nežádoucí jednání ze strany státních orgánů země původu (např. uvěznění, zahájení trestního stíhání) není v obdobných případech ojedinělé. Nejedná se přitom o pouhé poměření, zda je pravděpodobnější, že pronásledování nastane, či že nenastane (viz rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82). Pronásledování, jemuž již byl žadatel v zemi původu vystaven, je důležitým ukazatelem odůvodněnosti strachu z dalšího pronásledování, nejedná se však o nutnou podmínku (viz rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36, bod 37). Vychází se z toho, zda osoby nacházející se v obdobném postavení jako žadatel (s ohledem na relevantní znaky týkající se konkrétního jevu v zemi původu) jsou vystaveny pronásledování, přičemž se nejedná o ojedinělé případy. Jedním z argumentů svědčících pro závěr, že žadateli s přiměřenou pravděpodobností nehrozí nebezpečí pronásledování, může být i jeho bezproblémové vycestování ze země původu (rozsudek NSS ze dne 4. 1. 2018, č. j. 10 Azs 254/2017-40, bod 28). Ani ojedinělé uplatnění politických práv nemusí být považováno za natolik zásadní postoj, který by měl odůvodnit pronásledování žadatele o azyl z důvodu uplatňování politických práv (rozsudek NSS ze dne 27. 3. 2014, č. j. 7 Azs 35/2014-29).

[14] Stěžovatelka má tedy pravdu v tom, že je nutné posoudit azylový příběh komplexně, nestačí se zaměřit pouze na postavení žadatele v rámci struktur protirežimní opozice. Nicméně se stěžovatelkou nelze souhlasit, že by snad takto nepřípustně krajský soud postupoval. Při posouzení pravděpodobnosti pronásledování stěžovatelky totiž krajský soud zohlednil všechny důležité aspekty, které vycházely z jejího azylového příběhu, a konfrontoval je se zprávami o zemi původu (resp. se ztotožnil se závěry žalovaného). Jedná se přitom o aspekty, které v obecné rovině akcentuje i judikatura Nejvyššího správního soudu.

[15] Konkrétně se krajský soud zaměřil na dosavadní problémy stěžovatelky a její rodiny se státními orgány a jejich následný vývoj od chvíle, kdy se stěžovatelka účastnila demonstrací (resp. od zadržení jejího nevlastního otce). Závěr soudu lze stručně shrnout tak, že stěžovatelka nebyla po těchto událostech bezprostředně postižena. Po roce se navíc rozhodla zemi původu opustit a státní orgány jí v tom nebránily. U jejího nevlastního otce, jenž byl krátce zatčen, k žádnému dalšímu negativnímu vývoji nedošlo. Krajský soud proto dospěl k závěru, že ani v budoucnu nelze očekávat, že by měla stěžovatelka čelit v zemi původu pronásledování.

[16] Skutečnost, že stěžovatelka není představitelkou protirežimní opozice, krajský soud explicitně ani nezmínil. Toliko vyšel ze zjištění, že stěžovatelka neměla žádnou roli v organizování demonstrací. Jednalo se však pouze o jeden z aspektů komplexního posouzení stěžovatelčina azylového příběhu. Pokud by stěžovatelka např. demonstrace organizovala, jistě by to vedlo k tomu, že by se žalovaný a krajský soud museli tímto aspektem podrobněji zabývat a třeba i s ohledem na zprávy o zemi původu odlišným

způsobem vymezit okruh osob, ve vztahu k němuž by posuzovali existenci požadované míry pravděpodobnosti pronásledování. V žádném případě ale z napadeného rozsudku nevyplývá, že by krajský soud zamítl stěžovatelčinu žalobu pouze s odkazem na to, že neorganizovala demonstrace nebo že není členkou protirežimní opozice, jak stěžovatelka tvrdí.

[17] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že se jedná o jedinou kasační námitku. Stěžovatelka tak například vůbec nerozporovala, zda jednotlivé aspekty jejího azylového příběhu vyhodnotil krajský soud správně či zda pro jeho závěry byla dostatečná opora ve správním spise. Nad rámec toho pouze zcela nekonkrétně zmiňuje, že i její krajané s podobným příběhem jsou pronásledováni. Toto paušální tvrzení však nijak nedokládá. Navíc jej uplatnila až v kasační stížnosti, ačkoliv tak mohla učinit již v řízení před krajským soudem. Nejvyšší správní soud se jím proto nezabýval (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

[18] Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud postupoval v souladu s konstantní judikaturou. Kasační stížnost je tedy nepřijatelná ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Jelikož je kasační stížnost nepřijatelná, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, či usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28). Stěžovatelka v řízení nebyla úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení. Procesně úspěšnému žalovanému nevznikly náklady převyšující náklady běžné úřední činnosti, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014-47, č. 3228/2015 Sb. NSS).

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. února 2024

Tomáš Kocourek
předseda senátu